

ENCICLOPEDIA

Bibliei

*Dedicată lui Lynne,
James, Elizabeth și Leo
P.G.A.*

ENCICLOPEDIA

Bibliei

PETER ATKINSON

Text copyright © 2009 Peter Atkinson
Original edition published in English under the title
The Lion Encyclopedia of the Bible by Lion Hudson plc,
Oxford, England, Copyright © Lion Hudson plc 2009

Translated into Romanian by permission of Lion Hudson plc.

Enciclopedia Bibliei

Copyright © 2010 Editura Casa Cărții

O. P. 2, C. P. 30

410670 Oradea, România

Tel. / Fax: 0259-469 057; 0359-800 761; 0728-874 975

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

Citatele biblice sunt preluate din Sfânta Scriptură, traducerea
Dumitru Cornilescu, cu excepția celor precizate.

Traducerea: Antonela Buligă

Editarea: Florin Mojiu

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Corectarea: Simona Tămaș

Tipărit în China.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ATKINSON, PETER

Enciclopedia Bibliei / Peter Atkinson. -

Oradea : Casa Cărții, 2010

Index

ISBN 978-973-8998-96-4

Contribuții fotografice

s = sus, j = jos, c = centru, st = stânga, d = dreapta

Alamy: p. 98j/© Arhiva de Artă, Londra; 106/© Stock Italia.

David Alexander: 46j, 50st, 55s, 57s, 63c, 80.

Arhiva de Artă: p. 8/Bibliothèque Municipale Moulins/Gianni Dagli Orti; 10/
Biblioteca Britanică; 11j/Muzeul de Arte Frumoase, Bilbao/Alfredo Dagli Orti; 12j
și 25sd/Musée du Louvre Paris/Gianni Dagli Orti; 24cst/Bibliothèque Musée du
Louvre/Gianni Dagli Orti; 18c, 26sst și 86j/Gianni Dagli Orti; 30s/British
Museum/Alfredo Dagli Orti; 44/Médiathèque François Mitterand Poitiers/Gianni
Dagli Orti; 49/Catedrala Anagni Italia/Alfredo Dagli Orti; 60/Biblioteca Bodleian,
Oxford, Bodley 352 folio 13d/ Biblioteca Bodleian; 69j/Stein am Rein Switzerland;
70/ Galeria Națională, Londra/Eileen Tweedy; 77s/Staatliche Glyptothek Munich/
Alfredo Dagli Orti; 85/Sta Maria del Carmine Florence/Alfredo Dagli Orti; 88sst/
Muzeul Arheologic din Châtillon-sur-Seine/Gianni Dagli Orti; 92st, 92jd, 93st și
93jd/Bibliothèque Municipale Abbeville/Gianni Dagli Orti; 103s/ Muzeul Național
de Sculptură Valladolid/Alfredo Dagli Orti; 109sd/Alfredo Dagli Orti; 110s/Museo
del Prado Madrid; 111c/San Francesco Assisi/Alfredo Dagli Orti; 113/San
Apollinare Nuovo Ravenna/Alfredo Dagli Orti.

Corbis: p. 86s/© Araldo de Luca.

Decanul și Consiliul de Canonici din Chichester: p. 38cst.

Kirsten Etheridge: p. 91, 104s.

Getty Images: p. 6j/China Photos; 16/Tommaso Masaccio/Biblioteca de Artă
Bridgeman; 19c/Biblioteca de Imagini De Agostini; 21j/David Silverman; 22/
William Blake/ Biblioteca de Artă Bridgeman; 28sst/Ralph Notaro; 56jst/Jane
Sweeney/Lonely Planet Images; 61/John Roddam Spencer Stanhope/ Biblioteca
de Artă Bridgeman; 64/Jack Guez/AFP; 65s/Școala Persană/ Biblioteca de Artă
Bridgeman; 73j/Bushnell/Soifer/Stone; 78j/M.Bertinetti/ Biblioteca de Imagini De
Agostini; 81sd/Gary Cralle/Stone; 82jst/Roman/ Biblioteca de Artă Bridgeman;
84j/Master of the Female Half Lengths/ Biblioteca de Artă Bridgeman; 90j/
Stephen Studd/Stone; 95/Alistair Duncan/Dorling Kindersley; 116–117/Pietro
Perugino/ Biblioteca de Artă Bridgeman; 118–119/DEA/W. Buss (Biblioteca de
Imagini De Agostini); 104j/Școala Franceză/ Biblioteca de Artă Bridgeman.

Lion Hudson: p. 11s, 82cst și 83s/David Townsend; 33s; 62sst; 102; grafica de la
p. 65j, 92sst.

Rex Nicholls: p. 38 (toate instrumentele).

The Photolibary Group: p. 6s și 9j/The Print Collector/Imagestate; 13s/Miro
Vintoniv/Index Stock Imagery; 15j/Lee C Coombs/Phototake Science; 14/IFA-
Bilderteam GMBH/IFA Animals; 15s/Kathie Atkinson/Oxford Scientific (OSF);
17/Juniors Bildarchiv; 18–19/Bowman/F1 Online; 27/Robert Harding/Robert
Harding Travel; 30j/Botanica; 39jd/Jochen Schlenker/Robert Harding Travel; 45/
Karl Ammann/Picture Press; 59jd/N Jaubert; 81c/Hanan Isachar/Jon Arnold
Travel; 87/De Agostini Editore; 89/Anders Tukler/Nordic Photos; 108/Ivan Vdovin/
Jon Arnold Travel.

Lois Rock: p. 98s.

Adrian Walmsley: p. 48st, 97c, 111j, 115d.

Richard Watts: hărți p. 6–7, 13j, 2sts, 37sd, 47cst, 55j, 57j, 72, 76, 78s, 90s, 100,
105, 110j.

Z. Radovan/www.BibleLandPictures.com: p. 9s, 12s, 23j, 33j, 36, 41sd, 47cd,
46s, 56cd, 79, 103j, 109jst, 117s.

Imaginile de mai jos prin bunăvoința Zooid Pictures Limited.

Biblioteca de Imagini Mary Evans: p. 53.

Biblioteca de Imagini a Națiunilor Unite: p. 66/Andrea Brizzi.

Consiliul Mondial al Bisericii: p. 69s.

Alamy: p. 118sst/Jeff Greenberg.

Still Pictures: p. 119sd/Sarah Filbey/Christian Aid.

Cuprins

1	Ce este Biblia?	6	31	Avertismente și făgăduințe: alți profeți	66
2	Istorisiri pline de putere	8	32	Strângerea cărților Vechiului Testament	68
3	Transmitere pentru posteritate: copiere, tipărire și traducere	10	33	Descoperirea cărților „ascunse”	70
4	Ce este Vechiul Testament?	12	34	Răscoala Macabeilor	72
5	La început: Genesa	14	35	Ce este Noul Testament?	74
6	Povestea căderii	16	36	Lumea romană	76
7	O lume plină de răutate	18	37	Palestina în vremea lui Isus	78
8	Călătorie în necunoscut: Avraam	20	38	Războiul Iudeilor	80
9	Țara Făgăduinței: Isaac și Iacob	22	39	Isus: o personalitate istorică	82
10	Călătoria în Egipt: Iosif	24	40	Ucenicii lui Isus	84
11	Sclavie și libertate: Moise – 1	26	41	Apostolul Pavel	86
12	În pustiu: Moise – 2	28	42	Cum și-a scris Pavel epistolele	88
13	Întoarcerea în Canaan: Iosua și judecătorii	30	43	Epistolele lui Pavel	90
14	O fată caută adăpost: Rut	32	44	Cum au fost scrise evangheliile	92
15	Alegerea unui rege: Samuel și Saul	34	45	Evanghelia după Marcu	94
16	Marele rege: David	36	46	Evanghelia după Matei	96
17	Cântările regatului: psalmii	38	47	Evanghelia după Luca	98
18	Regele înțelept: Solomon	40	48	Faptele apostolilor	100
19	Spusele înțelepților: cărțile de înțelepciune	42	49	Evanghelia și epistolele lui Ioan	102
20	Un om înțelept se confruntă cu Dumnezeu: Iov	44	50	Apocalipsa lui Ioan	104
21	Un regat dezbinat: Israel și Iuda	46	51	Ultimele epistole	106
22	Primii profeți: Ilie și Elisei	48	52	Strângerea cărților Noului Testament	108
23	Judecată și îndurare: Amos și Osea	50	53	Nașterea lui Isus în Noul Testament	110
24	Marele profet: Isaia	52	54	Învățătura lui Isus în Noul Testament	112
25	Profet fără voie: Iona	54	55	Moartea lui Isus în Noul Testament	114
26	Sfârșitul regatului	56	56	Învierea lui Isus în Noul Testament	116
27	Profetul care a suferit: Ieremia	58	57	Biblia astăzi	118
28	Profetul vizionar: Ezechiel	60		Tabel cronologic	120
29	Exilul și întoarcerea	62		Index	124
30	Istorisiri din captivitate: Estera și Daniel	64			

I Ce este Biblia?

Ce au spus oamenii despre Biblie:

Vă înmânăm această carte, bunul cel mai de preț pe care îl are lumea aceasta. Aici se găsește înțelepciune; aceasta este legea regală; acestea sunt oracolele vii ale lui Dumnezeu.

Cuvinte rostite la încoronarea unui rege sau a unei regine britanice.

Pagină din *Cartea din Kells*, ediție manuscrisă anluminată a celor patru evanghelii, realizată în Irlanda în jurul anului 800 d.H. Înainte de apariția tiparului, fiecare Biblie trebuia copiată manual.

O ediție modernă a Bibliei, sub formă de carte broșată, în scrierea chineză. Biblia a fost tipărită mai mult decât orice altă carte.

Biblia este cartea sfântă a creștinilor. Creștinii cred că în Biblie descoperă adevărul despre Dumnezeu și găsesc ajutor pentru a-și trăi viața așa cum trebuie.

Cuvântul „Biblie” sună ca fiind denumirea unei singure cărți, dar el provine din cuvântul *biblia*, care în limbile greacă și latină înseamnă „cărți”, la plural. Biblia este împărțită în două părți, Vechiul Testament și Noul Testament. Acestea sunt alcătuite, la rândul lor, din numeroase cărți, scrise de diverși autori. (Biblia mai este cunoscută și sub denumirea de Sfintele Scripturi, ceea ce înseamnă „scrierile sfinte”.)

Vechiul Testament relatează istoria poporului lui Israel (ai cărui membri au fost numiți mai târziu evrei) până în perioada Imperiului Roman. Noul Testament relatează povestea vieții unui învățător evreu, numit Isus, și a ucenicilor Săi – cei dintâi creștini – care au trăit în primul secol.

Și oamenii de altă religie citesc Biblia sau porțiuni din ea. Ceea ce creștinii numesc Vechiul Testament reprezintă o carte sfântă și pentru evrei. Relatările din Biblie sunt importante și pentru musulmani, deși ei au propria lor carte sfântă, numită Coran. *Enciclopedia Bibliei* va examina în principal Biblia în calitate de carte sfântă a creștinilor.

Cărțile Bibliei sunt foarte vechi. Ele au fost scrise și adunate de-a lungul unei mari perioade de timp și trebuie studiate în același fel ca

Întâmplările din Biblie au avut loc în ceea ce numim acum Bazinul Est-mediteranean și Orientul Mijlociu – care se întinde de la Italia zilelor noastre la Iranul modern.

alte cărți străvechi. Este necesar să avem cunoștințe despre limbile și obiceiurile acelor vremuri. Este necesar să cunoaștem arheologia și istoria perioadei respective. Avem nevoie de ajutorul experților care au studiat toate aceste subiecte.

În Biblie există multe lucruri care sunt greu de înțeles. Unii oameni găsesc că este greu de acceptat modul în care se vorbește despre Dumnezeu în anumite porțiuni ale Bibliei. Cu toate acestea, toate părțile Bibliei au aceeași importanță pentru creștini. Pentru ei, personalitatea principală este Isus Cristos, iar povestea vieții Sale este cea care ajută la înțelegerea restului Bibliei.

Creștinii fac parte din niște comunități numite biserici. (Cuvântul „biserică” este de multe ori utilizat și pentru a descrie clădirile în care se închină creștinii.) Diversele biserici își au propriul mod de a citi și de a înțelege Biblia, folosind de multe ori traduceri diferite. Dar în toate bisericile Biblia este citită cu glas tare în timpul slujbei de închinare. În vremurile de la început, înainte ca tiparul să le ofere creștinilor posibilitatea să aibă acasă propriul exemplar din Biblie, ei puteau afla ce scrie în Biblie numai pentru că o auzeau citită cu glas tare în biserică. Și chiar și în ziua de azi, când Biblia este tipărită și este disponibilă și online pe internet, creștinii consideră că încă este important să citească Biblia și să încerce să o înțeleagă împreună.

Și cărțile referitoare la Biblie pot contribui la ușurarea citirii ei. Acesta este scopul *Enciclopediei Bibliei*.

Cărți, capitole și versete

Aproape toate cărțile Bibliei sunt împărțite în capitole, iar acestea sunt împărțite, la rândul lor, în versete. Această împărțire ne ajută să găsim foarte ușor o anumită propoziție din Biblie, dar este important de reținut că scriitorii lor nu și-au împărțit cărțile în felul acesta. Împărțirea pe capitole a fost introdusă în Evul Mediu în versiunea latină a Bibliei. Se crede că Stephen Langton, care a fost un cercetător celebru al Bibliei și arhiepiscop de Canterbury din 1207 până în 1228, ar fi realizat împărțirea pe capitole. Împărțirea pe versete a fost utilizată pentru prima dată în secolul al XVI-lea.

În *Enciclopedia Bibliei*, prin *Genesa 1:1* se înțelege cartea *Genesa*, capitolul 1, versetul 1. *Genesa 2–6* înseamnă cartea *Genesa*, de la capitolul 2 la capitolul 6. *Genesa 32:22–33:17* înseamnă cartea *Genesa*, de la capitolul 32, versetul 22, la capitolul 33, versetul 17.

Anumite cărți au același titlu. De exemplu, Pavel le-a scris corintenilor două epistole. Așadar, prin *1 Corinteni* se înțelege prima sa epistolă către corinteni, iar prin *2 Corinteni*, a doua sa epistolă. *1 Împărați* semnifică prima carte a împăraților, iar *2 Împărați*, a doua carte a împăraților.

Citatele biblice din enciclopedia de față sunt preluate în principal din *Biblia – versiunea Cornilescu*, anumite citate fiind traduse din versiunile în limba engleză *Good News Bible* sau *Holy Bible, New International Version*.

Ierusalim

2 Istorisiri pline de putere

Vezi și:

David și Goliat:

1 Samuel 17

Daniel în groapa cu lei:

Daniel 6

Iona înghițit de pește, într-o Biblie din secolul al XII-lea. Fără îndoială că artistul s-a bucurat să picteze această imagine la fel de mult cum s-a bucurat cititorul la citirea povestirii.

Scribii

Anumite porțiuni din Biblie au fost transmise la început oral și abia mai târziu au fost consemnate în scris, adesea de oameni numiți în Vechiul Testament „scribi” (sau „secretari”). Aceștia erau similari cu funcționarii publici din ziua de azi. Oamenii numiți scribi în Noul Testament (sau „învățători ai Legii”) îi învățau pe oameni religia și, asemenea fariseilor, se împotriveau de multe ori lui Isus (dar nu întotdeauna – vezi Marcu 12:28–34).

Biblia este o colecție formată din multe genuri diferite de cărți – cărți legale, istorice, cu profeții (sau cu mesaje speciale de la Dumnezeu), cu cântări și cu proverbe înțelepte. Dar Biblia este, mai presus de toate, o colecție de istorisiri. De la relatarea creației, aflată la începutul cărții Genesa, până la relatarea victoriei finale a lui Dumnezeu, aflată la sfârșitul cărții Apocalipsa, Biblia narează istorisiri pline de putere. Chiar și atunci când acestea sunt amuzante (și unele chiar sunt – inclusiv o parte din povestirile pe care le-a spus Isus), ele scot în evidență o chestiune serioasă. Acestea sunt istorisiri care au puterea de a schimba modul de viață al oamenilor.

Chiar s-a întâmplat cu adevărat?

O întrebare care se pune adeseori în legătură cu o istorisire este următoarea: „Chiar s-a întâmplat cu adevărat?” Întrebarea aceasta este pusă și în legătură cu istorisirile din Biblie. Răspunsul este că Biblia este cartea revelată de Dumnezeu și, tot ce scrie în ea este adevărat. Dumnezeu nu poate să mintă sau să greșească. Descoperirile arheologice și arhivele istorice ale altor popoare din vechime demonstrează tot mai mult autenticitatea Bibliei. Unii savanți afirmă în legătură cu pildele rostite de Isus că acestea sunt doar povestiri inventate de El pentru a ilustra o anumită învățătură și nu s-au întâmplat neapărat „în realitate”. De pildă,

Isus a spus o povestire despre un bărbat care a fost atacat de tâlhari pe un drum pustiu și apoi a fost lăsat acolo aproape mort. Doi oameni care erau din aceeași țară cu bărbatul acela au trecut pe lângă el, dar nu s-au oprit ca să-i dea o mână de ajutor. După aceea a venit cineva din altă țară. În general, locuitorii celor două țări se urau unii pe alții. Dar omul acesta a fost cel care s-a oprit ca să-l ajute pe rănit. Isus a spus această povestire pentru a arăta că oamenii din alte țări pot fi totuși „aproapele” nostru. Istorisirea scoate în evidență o chestiune serioasă, o pildă pe care putem să o urmăm, chiar dacă întâmplarea nu a avut loc „în realitate”. Alți teologi consideră însă că pildele lui Isus se inspiră din realitate.

Speranță pentru viitor

Oamenii au depănat întotdeauna povești despre trecut, care să-i ajute să înțeleagă ce li se întâmplă în prezent și care să le dea speranță pentru viitor. Poporul evreu, care adeseori a avut de suferit din cauza altora, s-a

Arheologia poate confirma multe istorisiri din Biblie. „Prisma lui Taylor”, descoperită în palatul lui Sennacherib din Ninive și aflată acum la British Museum din Londra, face referire la campania sa împotriva regelui Ezechia al regatului Iuda.

întărit și s-a încurajat de multe ori prin intermediul istorisirilor sale. De exemplu, în zilele îngrozitoare ale celui de-al Doilea Război Mondial, când milioane de evrei au fost închiși și uciși, ei își povesteau unii altora istorisirile cu David luptând împotriva lui Goliat și cu Daniel în groapa cu lei. Acestea erau întâmplări din trecut care îi ajutau să înțeleagă lucrurile prin care treceau la momentul respectiv. Ei erau ca Daniel față în față cu leii și ca David care se confrunta cu Goliat. Aceste povestiri le dădeau, de asemenea, speranță pentru viitor. Ele îi ajutau să se țină strâns de credința lor, și anume că Dumnezeu îi va salva din nou, la fel cum o făcuse în vremea lui David și a lui Daniel.

Și creștinii au avut parte de persecuții în perioada Imperiului Roman și în perioade mai târzii. O carte precum Apocalipsa lui Ioan a constituit o sursă de speranță și de încurajare pentru creștini în astfel de vremuri.

Istorisirile ca sursă de înțelepciune

Istorisirile din Biblie nu sunt numai pentru vremuri grele.

Ele conțin o înțelepciune care i-a ajutat pe mulți oameni să-și trăiască viața așa cum trebuie și în timp de pace. Proverbele (sau zicalele înțelepte) din Vechiul Testament și povestirile spuse de Isus conțin o asemenea înțelepciune. La fel este și în cazul povestirilor referitoare la viețile celor care au încercat să-și trăiască viața așa cum trebuie – Avraam, Iosif, Rut, Iov, Petru și Pavel. Cărțile legii din Vechiul Testament au fost de folos multor țări în alcătuirea propriilor legi, deși nu toate legile din Vechiul Testament sunt potrivite pentru lumea de azi. În Psalmi există o înțelepciune pentru fiecare stare sufletească și pentru fiecare ocazie, ceea ce a făcut ca aceștia să se numere printre cântările cele mai îndrăgite din lume.

Într-adevăr, se poate spune că în Biblie, ca ansamblu, există o înțelepciune pentru fiecare stare sufletească și pentru fiecare ocazie, ceea ce a făcut din ea una dintre cărțile cele mai citite din lume.

Povestea lui Daniel în groapa cu lei a fost preferată de generații întregi de evrei și de creștini. Aceasta provine dintr-un mozaic roman din secolul al V-lea.

Pildele

Isus a spus niște istorisiri numite „pilde” sau „parabole”, cuvânt provenit din cuvântul grecesc care înseamnă „asemănare” sau „comparație”. De exemplu, El le-a spus discipolilor Săi:

Împărăția cerurilor se mai aseamănă cu un negustor care caută mărgăritare frumoase. Și când găsește un mărgăritar de mare preț, se duce de vinde tot ce are, și-l cumpără.

Matei 13:45–46

Isus spune că împărăția lui Dumnezeu este atât de prețioasă și de importantă, încât oamenii ar trebui să o considere drept cel mai valoros lucru din viața lor: exact ca un negustor de bijuterii, care vinde tot ce are ca să cumpere o perla deosebit de frumoasă.